

Getting Your Life to Work In a World that Isn't What It Seems

A selection from The Devil Debates an Angel, an explanation of Mahamudra, the True Nature of the Mind, by His Holiness the First Panchen Lama, Lobsang Chukyi Gyeltsen (1570-1662). The Angel of Wisdom is talking to the Devil of Misunderstanding Things, proving that things still work even if the world is an illusion.

ཉིང་འཛིན་དེ་ལས་ལངས་པའི་རྗེས།
སེམས་ཉིད་སྤོང་པའི་མི་ལོང་ལ།
ཀྱུན་རྗེས་སྤང་བའི་གཟུགས་བརྟན་ཤར།
སྤང་ཙམ་མ་གཏོགས་གཏན་མེད་པས།
བདེན་འཛིན་སྤོང་པའི་ཡུལ་མེད་དོ།

70

And in the aftermath,
After a person comes out of this meditation,
The reflection of all those things
Which aren't what they appear to be
Appears once more within the mirror
Of this emptiness, of the mind as it is.

Apart from their appearance,
They don't exist at all—
There is no land there where the Tendency
To Think that Things are Themselves
Could ever make his home.

།སེམས་ཉིད་སྣོང་པའི་མེ་ལོང་དང་།
།ཀུན་རྫོབ་སྣང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི།
།རྒྱ་རྒྱུན་ཚོགས་པའི་སྣང་བ་ཙམ།
།མ་དབྱེད་ན་ཡིན་དབྱེད་ན་མིད།

71

All this world is but an appearance
Which forms when all the necessary
Causes and conditions have met—
It is only apparent, not what it seems,
A world where things occur
Because they depend upon others,
A reflection appearing in the mirror
Of emptiness, the mind as it is.

If we ask no questions, things are there;
When we start to ask them, things disappear.

།སྣང་བ་སློབ་བྱུང་མིང་བཏགས་ཅན།
།དབྱེད་མིད་ཙམ་ལ་རྒྱ་འབྲས་འཇོག།

72

The way we think that certain things
Can act as causes for other things
Exists only in an apparent world;
In a world of names that come and go;
In a world we never question.

།དེ་ཡིས་ཚིམ་པར་མ་གྱུར་ན།

།བཅུ་ལ་བའི་ཚོན་འཇོག་རྒྱ་མེད།

73

But if we are not satisfied
With leaving the world like this,
And instead begin to investigate
How one thing can cause another,
In the end we come up with nothing.

།བྱ་བྱེད་རྒྱུན་ལ་བལྟོས་བཞིན་དུ།

།བདེན་པར་སྣང་བ་ཡ་རེ་མཚན།

།བདེན་པར་ཞེན་པ་དེ་བས་མཚར།

།མཚར་ཡང་ཞེན་པས་ཨ་ཐང་ཆད།

74

If you think about it it's passingly strange
That the workings of things can appear to us
As if all of them were real,
Even as they must still depend
Upon their conditions to happen.

The fact that we then believe they are real
Is something even more strange;
Strange but also sad,
In the way this belief exhausts us.

།བྱིས་པ་ཀས་པའི་ཀན་པོ་དེ།

།སྐྱེས་ཅམ་ཉིད་ནས་ཀན་པོ་རང་།

།གྲུབ་གྲུབ་འདྲ་བའི་སྣང་བ་དང་།

།དེ་ལ་ཞེན་པ་ཉིད་དང་མཚུངས།

75

An old man is a boy grown old;
But a boy who was old in actual fact
From the moment he was born;
And yet it seems to us
That he grows old gradually.

The way we believe now the world is real
Is exactly the same as how we believe
That the boy is how he appears to be.

།སེམས་ཉིད་སྟོང་པའི་ནམ་མཁའ་ལ།

།སྐྱུ་མ་ལུས་ཀྱི་སྤྲིན་ཚོགས་འཁྲིགས།

།སྤྲིན་ཚོགས་ཉོག་པས་ཀུན་བསྐྱངས་ནས།

།བྱ་བྱེད་ཡོངས་ཀྱི་ཆར་བབས་པ།

76

The clouds of the body, the illusion,
Gather in the sky
Of emptiness, the mind as it is.
Inspired by our many imaginings,
The rain of the entire way
That things around us work descends.

།སེམས་དང་སྤྲིན་པའི་སྐྱུ་སྤྲིན་ལས།

།བྱེད་བར་སྤྲིན་ཚོགས་མ་མཐོང་བ།

།དབྱེད་ན་ཆར་སྤྲིན་སེམས་ཉིད་གསུམ།

།བྱུང་ཡང་ནམ་མཁའ་རང་ལས་བྱུང་།
།ཐིམ་ཡང་ནམ་མཁའ་རང་ལ་ཐིམ།

77

Who could fail to see that they come
From the mind, and from all the various
Causes and conditions
That make them appear to us?
When you look into it you realize
That although these three different things—
The rain, the clouds, and the mind itself—
All occur, they occur but from the sky,
And when they disappear
They vanish into the sky itself.

།སེམས་ཉིད་སྟོང་པའི་མི་ལོང་ལ།
།རྗེ་ལམ་ལུས་ཀྱི་གཟུགས་བརྟན་ཤར།

78

The reflection of the body of the dream
Appears in the mirror of emptiness,
The mind as it really is.

།རྒྱ་རྒྱུན་རྟེན་འབྲེལ་གཉིད་དང་ནི།
།སྟོན་ཆད་གོམས་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས།
།རྒྱ་འབྲས་ཡོངས་ཀྱི་བྱ་ལས་མཁས།
།སྤང་ཙམ་དུ་ནི་ཀུན་གྱིས་མཐོང་།

79

The sleep here is all the ways that things
Cause other things—how each and every thing
Depends upon another.

And then due to the seed within our mind
Planted by the time we've already spent
Getting used to these ideas,
We become a master in understanding
The entire workings of causation.

Everyone comes then to see
How things are only apparent.

།དམུད་དང་སད་པའི་དུས་ན་ནི།
།དོན་ལ་ཡོད་པ་ངས་མ་མཐོང་།
།བྱང་ཡང་སེམས་ཉིད་རང་ལས་བྱུང་།
།ཐིམ་ཡང་སེམས་ཉིད་རང་ལ་ཐིམ།

80

When we examine things—
That is, when we awake—
Then we see that nothing exists
In and of itself.

Things do happen, but we understand
That they happen from the mind itself.
Things do fade away, but we know
That they fade from the mind itself.

།སྐྱང་བ་ཙམ་ལ་ལས་འབྲས་འཇོག།

།སེམས་ཉིད་སྟོང་པའི་ཚུ་ནང་དུ།
།ཤེས་རབ་རྫོག་པའི་གཟུགས་བརྟན་ཤར།
།ལྟ་ངན་སྤྲོད་པ་སེལ་བ་དེ།

81

We can say that our actions
Do produce consequences,
But only apparently.

The reflection of the moon of wisdom
Appears in the still water of emptiness,
The mind as it really is,
And its brightness dispels the darkness
Of all the different mistaken ways
In which we see all things.

།སེམས་ཉིད་སྟོང་པའི་ཚུ་དང་ནི།
།ཤེས་རབ་རྫོག་པའི་ཉིན་འབྲེལ་གྱིས།
།གནས་ལུགས་ཉོགས་པ་ཀུན་གྱིས་མཐོང་།
།སྤྲོད་བཅའ་དུ་ཐ་སྦྱོར་འཇོག།

82

Certain events are set in motion
When the moon of wisdom appears upon
The still waters of emptiness,
The mind as it really is.

Everyone then comes to see,
Everyone realizes,
The way things really are.

Nominally speaking then
We can say that all things do exist,
If only in an apparent way.

།དཔྱད་དོན་གྲུབ་པ་ངས་མ་མཐོང་།
།དེ་རྣམས་བྱུང་ཡང་སེམས་ལས་བྱུང་།
།ཐིམ་ཡང་སེམས་སྟོང་རང་ལ་ཐིམ།

83

I don't see how the object
That we are checking to find
Could ever really exist;

Things do happen, but they happen
From the mind;
Things do fade away,
But they fade into the emptiness,
Fade into the mind itself.

།སེམས་འདི་སྟོང་པའི་བྲག་རི་ལ།
།ཚོས་སྐྱ་མཐོན་པའི་སྐྱ་ཞིག་ཤར།
།གནས་ལུགས་སྟོ་འདོགས་ཚོས་པའི་སྐྱ།
།བྲག་ཅའི་སྐད་དུ་སྒྲོག་པ་འདི།

84

The mind perceives the exalted sound,
The words of these very teachings,

The Mirror of Illusion

Within the canyons of emptiness;
But these words themselves, sounds that correct
Our habit of overestimating how things really are,
Are actually just an echo
Sounding back to us.

།སྒྲོང་པའི་ཚོག་གི་སྒྲ་ཚེན་དང་།
།སེམས་སྒྲོང་བྲག་ཚེན་ཚོགས་པ་ཡི།
།རྒྱ་རྒྱུན་ལས་སྒྲིས་སྒྲོང་སྒྲ་སྒྲོག།
།མ་རིག་ལུན་སེལ་སྒྲོན་མེ་ཡིན།

85
The mighty roar of the words of emptiness
Fly to meet the vast canyon walls
Of the mind of emptiness;
And then because the causes and conditions
Are complete, the sound of emptiness
Is born and sounded back.

།སྒྲོང་བ་ཙམ་དུ་ཐོས་བསམ་མཛོད།
།དབྱུང་ན་ཡོད་པར་ངས་མ་མཐོང་།
།བྱུང་ཡང་སེམས་ཉིད་རང་ལས་བྱུང་།
།ཐིམ་ཡང་སེམས་སྒྲོང་རང་ལ་ཐིམ།

86
We learn, and we study,
But only apparently;
I don't see that there is anything there

The Mirror of Illusion

If one pauses to examine them.

Things do happen, but we understand
That they happen from the mind itself.
Things do fade away, but we know
That they fade from the mind itself.